

MINISTARSTVO PRAVOSUĐA

Nacrt

Prijedlog Zakona broj_____

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNAMA
ZAKONA O NASLJEĐIVANJU**

Zagreb, listopad 2018.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNAMA ZAKONA O NASLJEĐIVANJU

Članak 1.

U Zakonu o nasljeđivanju („Narodne novine“, broj 48/03., 163/03., 35/05. i 127/13.) u članku 190. riječi: „osim zahtjeva za zaštitu zakonitosti“ brišu se.

Članak 2.

U članku 226. iza stavka 4. dodaju se stavci 5., 6., 7. i 8. koji glase:

„(5) Ako sud ne raspolaže podatkom o osobnom identifikacijskom broju ostavitelja, nasljednika ili osobe kojoj je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo pravo na zapis ili neko drugo pravo iz ostavine, sud će pribaviti taj podatak po službenoj dužnosti od Ministarstva financija, Porezne uprave.

(6) Ministarstvo financija, Porezna uprava dužna je u roku od osam dana, na zahtjev suda, uz dostavu podataka o imenu, prezimenu, datumu rođenja ili broju osobne iskaznice za fizičke osobe, odnosno nazivu i matičnom broju pravne osobe, dati podatak o osobnom identifikacijskom broju.

(7) Ako Ministarstvo financija, Porezna uprava obavijesti sud o nemogućnosti dostave podataka o osobnom identifikacijskom broju sud će donijeti rješenje o nasljeđivanju bez navođenja osobnog identifikacijskog broja ostavitelja, nasljednika ili osobe kojoj je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo pravo na zapis ili neko drugo pravo iz ostavine.

(8) U slučaju iz stavka 7. ovoga članka sud će u rješenje o nasljeđivanju, uz podatke iz stavka 2. podstavka 3. i 5. ovoga članka, za nasljednike i osobe kojima je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo pravo na zapis ili neko drugo pravo iz ostavine unijeti druge podatke kojima raspolaže, primjerice: podatke o broju osobne isprave, datumu rođenja, imenu roditelja, državljanstvu, za osobe koje su u braku njihovo prezime koje su imale prije sklapanja braka.“

Članak 3.

U članku 227. stavku 2. iza riječi: „tijelu“ dodaju se riječi: „i nadležnom zemljišnoknjižnom sudu najkasnije u roku od 15 dana nakon isteka mjeseca u kojem je rješenje postalo pravomoćno“.

Članak 4.

U postupcima u kojima do dana stupanja na snagu ovoga Zakona nije doneseno rješenje o nasljeđivanju primjenjivat će se članak 2. ovoga Zakona.

Članak 5.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. RAZLOZI ZBOG KOJI SE ZAKON DONOSI I PITANJA KOJA SE NJIME UREĐUJU

Zakonom o nasljeđivanju („Narodne novine“, broj 48/03., 163/03., 35/05., 127/13. i 33/15.) uređeno je pravo nasljeđivanja te pravila po kojima sud, druga tijela i ovlaštene osobe postupaju u nasljednim stvarima.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o nasljeđivanju iz 2013. godine („Narodne novine“, broj 127/13.), na inicijativu Ministarstva financija, Porezne uprave – Središnjeg ureda, izmijenjen je članak 226. Zakona o nasljeđivanju (kojim je propisan sadržaj rješenja o nasljeđivanju) na način da je propisano da se u rješenje o nasljeđivanju obvezno upisuje osobni identifikacijski broj (u daljnjem tekstu: OIB) ostavitelja, nasljednika te osoba kojima je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo pravo na zapis ili neko drugo pravo iz ostavine. Odredbama članka 226. Zakona o nasljeđivanju nisu propisane iznimke koje bi sudu odnosno javnom bilježniku omogućavale da u određenim (iznimnim) slučajevima u rješenje o nasljeđivanju ne mora unijeti OIB ostavitelja, nasljednika odnosno osoba kojima je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo pravo na zapis ili neko drugo pravo iz ostavine.

Nadalje, člankom 18. Zakona o porezu na promet nekretnina („Narodne novine“, broj 115/16.) propisana je obveza javnih bilježnika da po ovjeri potpisa na ispravama o prodaji ili drugom načinu otuđenja nekretnine ili po sastavljanju javnobilježničkog akta, a najkasnije u roku od 30 dana, jedan primjerak isprave, kao i svake druge isprave na osnovi koje dolazi do prometa nekretnine (ugovor o ortaštvu, ugovor o osnivanju prava građenja i sl.), uz podatak o osobnom identifikacijskom broju sudionika postupka, dostave ispostavi Porezne uprave na području koje se nekretnina nalazi, elektroničkim putem. Sudovi i druga javnopravna tijela obvezni su ispostavi Porezne uprave na području na kojem se nalazi nekretnina dostavljati svoje odluke uz podatak o osobnom identifikacijskom broju sudionika postupka kojima se stječe ili mijenja vlasništvo nekretnina u zemljišnim knjigama, odnosno u službenim evidencijama u roku od 15 dana nakon isteka mjeseca u kojem je odluka postala pravomoćna, prema propisima o obveznom osobnom dostavljanju pismena. Člankom 31. toga Zakona propisana je novčana kazna od 5.000,00 do 100.000,00 kuna za javnog bilježnika i odgovorne osobe u sudu ili u drugom javnopravnom tijelu ako na propisani način nadležnoj ispostavi Porezne uprave ne dostave ispravu s ovjеровljenim potpisom, odnosno odluku kojom se mijenja vlasništvo na nekretnini, kao i svaku drugu ispravu na osnovi koje dolazi do prometa nekretnine (ugovor o ortaštvu, ugovor o osnivanju prava građenja i sl.), uz podatak o osobnom identifikacijskom broju sudionika postupka (članak 18. Zakona).

Sukladno navedenim zakonskim rješenjima, odgovorna osoba u sudu odnosno javni bilježnik kao povjerenik suda koji u rješenje o nasljeđivanju ne unese OIB ostavitelja, nasljednika odnosno osoba kojima je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo pravo na zapis ili neko drugo pravo iz ostavine, izlaže se mogućnosti prekršajnog kažnjavanja.

Takvo zakonsko rješenje ne uvažava specifičnosti ostavinskog postupka i nasljednog prava. Naime, ostavinski postupak pokreće se po službenoj dužnosti kad sud primi smrtovnicu ili izvadak iz matice umrlih, odnosno s njima izjednačenu ispravu. Ostavinski postupak se u prvom stupnju provodi pred općinskim sudom odnosno pred javnim bilježnikom kao povjerenikom suda. Nasljedno pravo nasljednik stječe u trenutku ostaviteljeve smrti (*ipso iure*) – za njegovo

stjecanje nije potrebno davanje nikakve izjave, ali ga se stjecatelj može odreći sukladno odredbama Zakona o nasljeđivanju pa se u tom slučaju smatra da ga nikada nije ni stekao.

S obzirom na specifičnosti ostavinskog postupka, koji se pokreće po službenoj dužnosti i u kojem za stjecanje nasljednog prava nije potrebna nikakva radnja nasljednika (jer se nasljedno pravo stječe *ipso iure*) sud odnosno javni bilježnik kojem je povjereno provođenje ostavinskog postupka u određenim slučajevima nije u mogućnosti pribaviti OIB nasljednika odnosno drugih osoba koje ostvaruju neko pravo iz ostavine te okončati ostavinski postupak i donijeti rješenje o nasljeđivanju. To su, primjerice, slučajevi kada se nasljednik ne odazove pozivu ili ne dostavi nasljedničku izjavu s OIB-om jer nasljedničku izjavu nije ni dužan dati; kada je nasljednik strani državljanin i nema OIB, a samim primanjem poziva za ostavinsku raspravu smatra se da prihvaća biti nasljednik bez njegovog aktiviranja u ostavinskom postupku; kada je boravište nasljednika nepoznato, a nasljednik nema opunomoćenika, ili se nasljednik ili njegov zakonski zastupnik, koji nemaju opunomoćenika, nalaze u inozemstvu ili su nedostupni a dostava se nije mogla obaviti.

Za takve nasljednike odnosno druge osobe koje ostvaruju neko pravo iz ostavine, sukladno propisima o OIB-u (Zakonu o osobnom identifikacijskom broju, Pravilnik o osobnom identifikacijskom broju), niti njihovi sunasljednici niti sud odnosno javni bilježnik ne mogu bez valjane punomoći tih osoba i njihovih identifikacijskih isprava zatražiti od Porezne uprave izdavanje njihovog OIB-a. Također, sud odnosno javni bilježnik nije ovlašten niti po službenoj dužnosti zatražiti od Porezne uprave OIB takvih nasljednika, budući da to nije predviđeno Zakonom o nasljeđivanju.

Sukladno odredbama Zakona o porezu na promet nekretnina u gore navedenim slučajevima odgovorna osoba u sudu odnosno javni bilježnik, ako donese rješenje o nasljeđivanju bez upisanog osobnog identifikacijskog broja ostavitelja, nasljednika odnosno osoba kojima je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo pravo na zapis ili neko drugo pravo iz ostavine, mogao bi podlijegati prekršajnoj kazni.

Budući da se radi o slučajevima u kojima sud odnosno javni bilježnik kao povjerenik suda objektivno nisu u mogućnosti pribaviti OIB ostavitelja, nasljednika odnosno osoba kojima je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo neko pravo iz ostavine, predlaže se propisati način postupanja suda odnosno javnog bilježnika u takvim slučajevima, koji bi omogućio dovršetak ostavinskog postupka i donošenje rješenja o nasljeđivanju.

Stoga se predlaže propisati da će sud, ako ne raspolaže podatkom o OIB-u ostavitelja, nasljednika ili osobe kojoj je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo pravo na zapis ili neko drugo pravo iz ostavine, pribaviti taj podatak po službenoj dužnosti od Ministarstva financija, Porezne uprave. Porezna uprava dužna je u roku od osam dana, na zahtjev suda, uz dostavu propisanih podataka (podaci o imenu, prezimenu, datumu rođenja ili broju osobne iskaznice za fizičke osobe, odnosno nazivu i matičnom broju pravne osobe), dati podatak o OIB-u. U slučaju da Porezna uprava obavijesti sud o nemogućnosti dostave podataka o OIB-u sud će donijeti rješenje o nasljeđivanju bez navođenja OIB-a ostavitelja, nasljednika ili osobe kojoj je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo pravo na zapis ili neko drugo pravo iz ostavine. U tom će slučaju sud u rješenje o nasljeđivanju, uz ostale podatke o nasljedniku odnosno osobi kojoj je u vezi s nasljeđivanjem pripalo neko pravo iz ostavine, umjesto OIB-a unijeti druge podatke kojima raspolaže, primjerice: podatke o broju osobne isprave, datumu rođenja, imenu roditelja, državljanstvu, za osobe koje su u braku njihovo prezime koje su imale prije sklapanja braka. Time bi se omogućilo da sud, u iznimnim slučajevima (kada objektivno nije u mogućnosti

pribaviti OIB navedenih osoba) umjesto OIB-a u rješenje o nasljeđivanju unese one podatke kojima raspolaže, čime bi se omogućilo da dovrši ostavinski postupak i donese rješenje o nasljeđivanju. Također, propisivanje iznimke od pravila da se u rješenje o nasljeđivanju obvezno unosi OIB značilo bi i da odgovorna osoba u sudu odnosno javni bilježnik koji donese takvo rješenje o nasljeđivanju ne bi podlijegao prekršajnoj kazni predviđenoj Zakonom o porezu na promet nekretnina jer bi izričitom zakonskom odredbom bila propisana mogućnost donošenja rješenja o nasljeđivanju koje ne sadrži OIB.

Osim toga, predlaže se dopuniti članak 227. stavak 2., kojim je uređena dostava rješenja o nasljeđivanju, na način da se izrijekom propiše obveza dostave pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju i nadležnom zemljišnoknjižnom sudu. Takva obveza sada nije izrijekom propisana već obveza dostave pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju zemljišnoknjižnom sudu proizlazi iz tumačenja članka 228. stavka 1. Zakona (kojim je propisano da će u rješenju o nasljeđivanju sud odrediti da se nakon pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju provedu u zemljišnoj knjizi potrebi upisi u skladu s pravilima zemljišnoknjižnog prava). Stoga se, radi izbjegavanja dvojbi u praksi, predlaže izrijekom propisati obvezu dostave pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju i nadležnom zemljišnoknjižnom sudu.

Nadalje, predlaže se i izmjena odredbe članka 190. Zakona o nasljeđivanju kojom je propisan zahtjev za zaštitu zakonitosti kao jedini dopušteni izvanredni pravni lijek.

II. OBRAZLOŽENJE ODREDBI PREDLOŽENOGA ZAKONA

Uz članak 1.

Odredba članka 190. Zakona o nasljeđivanju usklađuje se s pravilima parničnog postupka, s obzirom na to da u Republici Hrvatskoj ne postoji opći zakon kojim se uređuju pravila izvanparničnog postupka, kojim pravilima nije uređen (ni predviđen) zahtjev za zaštitu zakonitosti kao dopušteni izvanredni pravni lijek.

Uz članak 2.

Odredbama članka 226. Zakona o nasljeđivanju nisu propisane iznimke koje bi sudu odnosno javnom bilježniku omogućavale da u određenim (iznimnim) slučajevima u rješenje o nasljeđivanju ne mora unijeti OIB ostavitelja, nasljednika odnosno osoba kojima je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo pravo na zapis ili neko drugo pravo iz ostavine.

S obzirom na specifičnosti ostavinskog postupka, koji se pokreće po službenoj dužnosti i u kojem za stjecanje nasljednog prava nije potrebna nikakva radnja nasljednika (jer se nasljedno pravo stječe *ipso iure*) sud odnosno javni bilježnik kojem je povjereno provođenje ostavinskog postupka u određenim slučajevima nije u mogućnosti pribaviti OIB nasljednika odnosno drugih osoba koje ostvaruju neko pravo iz ostavine te okončati ostavinski postupak i donijeti rješenje o nasljeđivanju. To su, primjerice, slučajevi kada se nasljednik ne odazove pozivu ili ne dostavi nasljedničku izjavu s OIB-om jer nasljedničku izjavu nije ni dužan dati; kada je nasljednik strani državljanin i nema OIB, a samim primanjem poziva za ostavinsku raspravu smatra se da prihvaća biti nasljednik bez njegovog aktiviranja u ostavinskom postupku; kada je boravište nasljednika nepoznato, a nasljednik nema opunomoćenika, ili se nasljednik ili njegov zakonski zastupnik, koji nemaju opunomoćenika, nalaze u inozemstvu ili su nedostupni a dostava se nije mogla obaviti.

Za takve nasljednike odnosno druge osobe koje ostvaruju neko pravo iz ostavine, sukladno propisima o OIB-u (Zakonu o osobnom identifikacijskom broju, Pravilniku o osobnom identifikacijskom broju), niti njihovi sunasljednici niti sud odnosno javni bilježnik ne mogu bez valjane punomoći tih osoba i njihovih identifikacijskih isprava zatražiti od Porezne uprave izdavanje njihovog osobnog identifikacijskog broja. Također, sud odnosno javni bilježnik nije ovlašten niti po službenoj dužnosti zatražiti od Porezne uprave OIB takvih nasljednika, budući da to nije predviđeno Zakonom o nasljeđivanju.

Budući da se radi o slučajevima u kojima sud odnosno javni bilježnik kao povjerenik suda objektivno nije u mogućnosti pribaviti OIB ostavitelja, nasljednika odnosno osoba kojima je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo neko pravo iz ostavine, predlaže se propisati način postupanja suda odnosno javnog bilježnika u takvim slučajevima, koji bi omogućio dovršetak ostavinskog postupka i donošenje rješenja o nasljeđivanju.

Stoga se predlaže članak 226. dopuniti stavkom 5. kojim se propisuje da će sud, ako ne raspolaže podatkom o OIB-u ostavitelja, nasljednika ili osobe kojoj je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo pravo na zapis ili neko drugo pravo iz ostavine, pribaviti taj podatak po službenoj dužnosti od Ministarstva financija, Porezne uprave.

Sukladno predloženom stavku 6., Porezna uprava dužna je u roku od osam dana, na zahtjev suda, uz dostavu propisanih podataka (podaci o imenu, prezimenu, datumu rođenja ili broju osobne iskaznice za fizičke osobe, odnosno nazivu i matičnom broju pravne osobe), dati podatak o OIB-u.

U slučaju da Porezna uprava obavijesti sud o nemogućnosti dostave podataka o OIB-u sud će donijeti rješenje o nasljeđivanju bez navođenja OIB-a ostavitelja, nasljednika odnosno osobe kojoj je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo pravo na zapis ili neko drugo pravo iz ostavine (stavak 7.).

U tom će slučaju sud u rješenje o nasljeđivanju, uz ostale podatke o nasljedniku odnosno osobi kojoj je u vezi s nasljeđivanjem pripalo neko pravo iz ostavine, umjesto OIB-a unijeti druge podatke kojima raspolaže, primjerice: podatke o broju osobne isprave, datumu rođenja, imenu roditelja, državljanstvu, za osobe koje su u braku njihovo prezime koje su imale prije sklapanja braka (stavak 8.).

Predloženom dopunom članka 226. Zakona o nasljeđivanju omogućilo bi se da sud, u iznimnim slučajevima (kada objektivno nije u mogućnosti pribaviti OIB navedenih osoba) umjesto OIB-a u rješenje o nasljeđivanju unese one podatke kojima raspolaže, čime bi se omogućilo da dovrši ostavinski postupak i donese rješenje o nasljeđivanju. Također, propisivanje iznimke od pravila da se u rješenje o nasljeđivanju obvezno unosi OIB značilo bi i da odgovorna osoba u sudu odnosno javni bilježnik koji donese takvo rješenje o nasljeđivanju ne bi podlijegao prekršajnoj kazni predviđenoj Zakonom o porezu na promet nekretnina jer bi izričitom zakonskom odredbom bila propisana mogućnost donošenja rješenja o nasljeđivanju koje ne sadrži OIB.

Uz članak 3.

Člankom 227. propisana je dostava rješenja o nasljeđivanju. Stavkom 2. toga članka nije izrijekom propisana obveza dostave rješenja o nasljeđivanju nadležnom zemljišnoknjižnom sudu, iako obveza takve dostave proizlazi iz tumačenja članka 228. stavka 1. Zakona kojim je propisano da će u rješenju nasljeđivanju sud odrediti da se nakon pravomoćnosti rješenja o

nasljeđivanju provedu u zemljišnoj knjizi potrebi upisi u skladu s pravilima zemljišnoknjižnog prava. Stoga se, radi izbjegavanja dvojbi u praksi, predlaže izrijekom propisati obvezu dostave pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju i nadležnom zemljišnoknjižnom sudu. Također, propisuje se rok za dostavu pravomoćnog rješenja.

Sukladno Zakonu o nasljeđivanju, nadzor nad radom javnog bilježnika kao sudskog povjerenika obavlja sud koji mu je povjerio posao. Sankcije za javnog bilježnika koji nepropisno obavlja službene radnje ili ih svojom krivnjom odugovlači propisane su Zakonom o javnom bilježništvu („Narodne novine“, broj 78/93., 29/94., 162/98., 16/07., 75/09. i 120/16.).

Uz članak 4.

Ovom se odredbom propisuje primjena članka 2. na ostavinske postupke koji su u tijeku.

Uz članak 5.

Ovom se odredbom propisuje objava i stupanje na snagu ovoga Zakona.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA

U Konačnom prijedlogu zakona o izmjeni i dopunama Zakona o nasljeđivanju izmijenjena je odredba članka 4. na način da je tekst koji glasi: „primjenjivat će se članak 226. stavci 5. do 8. Zakona o nasljeđivanju dopunjen člankom 2. ovoga Zakona“ zamijenjen tekstom koji glasi: „primjenjivat će se članak 2. ovoga Zakona“, čime je prihvaćen nomotehnički prijedlog Odbora za zakonodavstvo.

V. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO

Odbor za pravosuđe istaknuo je da se OIB može dodijeliti ostavitelju, nasljedniku ili osobi kojoj pripada pravo iz ostavine na prijedlog nadležnog tijela, čime bi se izbjeglo unošenje drugih raspoloživih podataka u rješenje o nasljeđivanju.

Klub zastupnika SDP-a predložio je da se propiše da je Ministarstvo financija, nakon obavijesti nadležnog tijela, dužno odrediti OIB po službenoj dužnosti osobama koje ga nemaju.

Navedeni prijedlozi Odbora za pravosuđe i Kluba zastupnika SDP-a nisu prihvaćeni. Člankom 2. Konačnog prijedloga zakona uređeno je postupanje suda odnosno javnog bilježnika u slučajevima u kojima sud odnosno javni bilježnik kao povjerenik suda objektivno nije u mogućnosti pribaviti OIB ostavitelja, nasljednika odnosno osoba kojima je u vezi s

nasljeđivanjem ostavitelja pripalo neko pravo iz ostavine, a kako bi se omogućio dovršetak ostavinskog postupka i donošenje rješenja o nasljeđivanju.

Zakonom o osobnom identifikacijskom broju („Narodne novine“, broj 60/08.; u daljnjem tekstu ZOIB) uređen je način uvođenja, određivanja, dodjeljivanja, korištenja i poništavanja osobnoga identifikacijskog broja te prava i obveze nadležnih tijela i ovlaštenih pravnih osoba u provedbi odredbi toga Zakona. Pravilnikom o osobnom identifikacijskom broju („Narodne novine“, broj 1/09., 117/10., 125/13., 31/15. i 1/17.; u daljnjem tekstu: Pravilnik) razrađuje se provedba ZOIB-a i to: postupak određivanja, dodjele i dostave OIB-a, sadržaj evidencije o osobnim identifikacijskim brojevima, oblik i sadržaj zahtjeva za dodjelu OIB-a, podaci potrebni za identifikaciju obveznika broja, povod za praćenje strane osobe, oblik i sadržaj potvrde o dodijeljenom OIB-u, način korištenja potvrde o OIB-u, način razmjene i korištenja podataka između korisnika broja te naknada za dodjelu OIB-a.

Člankom 18. stavkom 1. ZOIB-a propisano je da će određivanje i dodjeljivanje OIB-a te upis u službene evidencije hrvatskim državljanima rođenim i pravnim osobama sa sjedištem na području Republike Hrvatske osnovanim, te stranim osobama kod kojih je povod za praćenje nastao na području Republike Hrvatske prije stupanja na snagu ZOIB-a završiti najkasnije do 31. prosinca 2010. godine.

Slijedom navedenog, svi obveznici OIB-a, hrvatski državljani, pravne osobe sa sjedištem na području Republike Hrvatske i strane fizičke i pravne osobe kod kojih je nastao povod za praćenje na području Republike Hrvatske, kojima se OIB određuje i dodjeljuje, u 2018. godini u pravilu bi morali imati određen i dodijeljen OIB. U masovnoj dodjeli OIB je određen i dodijeljen svim hrvatskim državljanima koje se moglo nedvojbeno identificirati. Određenom broju hrvatskih državljana OIB nije dodijeljen jer nisu imali dovoljno podataka za identifikaciju (npr. važeću adresu prebivališta), pa se tim osobama OIB dodjeljuje pojedinačno uz odgovarajuću dokumentaciju.

Člankom 13. ZOIB-a propisano je da ako obvezniku broja nije određen i dodijeljen OIB, Ministarstvo financija – Porezna uprava će ga naknadno odrediti u skladu s odredbama ZOIB-a. Slijedom navedenog, predviđeno je da se svim hrvatskim državljanima odredi i dodijeli OIB bez obzira imaju li prebivalište u Republici Hrvatskoj ili inozemstvu.

Nadalje, da bi se hrvatskim državljanima s prebivalištem u inozemstvu odredio i dodijelio OIB, osoba mora podnijeti propisani obrazac Zahtjeva za određivanjem i dodjeljivanjem osobnoga identifikacijskog broja (u daljnjem tekstu: Zahtjev) mjesno nadležnoj ispostavi Porezne uprave, određenoj prema članku 8. Pravilnika.

Prema odredbama članka 23. Pravilnika obrazac Zahtjeva tiska se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, te se u njega upisuju podaci koji se smatraju podacima potrebnim za identifikaciju obveznika broja propisanih člankom 25. Pravilnika. Podaci potrebni za identifikaciju obveznika broja navedeni u Zahtjevu su: ime i prezime, spol, datum, mjesto i država rođenja, adresa prebivališta, državljanstvo, te podaci o identifikacijskom dokumentu (broj osobne iskaznice odnosno putovnice, te u slučaju da osoba izjavi da ne posjeduje putovnicu za potrebe određivanja i dodjeljivanja OIB-a mora priložiti europsku osobnu iskaznicu ili identifikacijski dokument iz države državljanstva uz dokaz o pripadajućem državljanstvu). Člankom 14. stavkom 2. i 4. Pravilnika propisano je da obveznik broja uz zahtjev predočuje isprave kojima potvrđuje podatke navedene u Zahtjevu, a kopije isprava se čuvaju kao prilog Evidencije o osobnim identifikacijskim brojevima. Nadležna ispostava

Porezne uprave provjerava podatke u zahtjevu te osobi određuje i dodjeljuje OIB te uručuje Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju.

Hrvatski državljani koji osobno dolaze u nadležnu ispostavu Porezne uprave uz zahtjev obavezno prilažu presliku hrvatske osobne iskaznice ili domovnicu kao dokaz hrvatskog državljanstva te dokaz o adresi prebivališta u inozemstvu. Ako za hrvatskog državljanina dodjelu OIB-a traži opunomoćenik mora, osim prethodno navedenih dokumenata, dostaviti i punomoć izdanu u svrhu određivanja i dodjeljivanja OIB-a.

Budući da je ZOIB-om, među ostalim, uređen način uvođenja, dodjeljivanja, korištenja i poništavanja OIB-a, kao i prava i obveze nadležnih tijela i ovlaštenih pravnih osoba, bez prethodno navedenih podataka potrebnih za nedvojbenu identifikaciju odsutnih osoba ili osoba nepoznata boravišta, u predmetnom slučaju ostavitelja, nasljednika ili osobe kojoj je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo neko pravo iz ostavine, nije moguće dodijeliti OIB, a samim time niti upis u službene evidencije i registre.

Donošenje rješenja o nasljeđivanju bez navođenja OIB-a ostavitelja, nasljednika ili osobe kojoj pripada neko pravo iz ostavine predstavlja iznimku od pravila propisanih ZOIB-om i Pravilnikom. Naime, ZOIB-om je propisano da su obveznici OIB-a (fizičke i pravne osobe određene ZOIB-om kojima se određuje i dodjeljuje OIB) obvezni koristiti OIB, među ostalim, na svim prijavama i ostalim podnescima kojima komuniciraju s korisnicima broja. Korisnici OIB-a (državna tijela, jedinice lokalne i područne (lokalne) samouprave te pravne osobe određene ZOIB-om) obvezni su OIB-e koristiti za povezivanje podataka u službenim evidencijama, u svakodnevnom radu i kod razmjene podataka.

Napominje se da je pravo nasljeđivanja zajamčeno člankom 49. stavkom 4. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 85/10. - pročišćeni tekst i 5/14. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), da se ostavinski postupak pokreće po službenoj dužnosti te da nasljedno pravo nasljednik stječe u trenutku ostaviteljeve smrti (*ipso iure*) i da za njegovo stjecanje nije potrebno davanje nikakve izjave. Stoga bi eventualno nametanje obveze nasljednicima ili osobama kojima je pripalo pravo iz ostavine da poduzmu radnje potrebne za ishođenje OIB-a te uvjetovanje stjecanja nasljednog prava (ili nekog prava iz ostavine) ispunjenjem takve obveze bilo protivno temeljnim načelima hrvatskog nasljednopravnog uređenja.

Stoga se, pri normativnom rješavanju problema koji se želi riješiti člankom 2. Konačnog prijedloga zakona (slučajevima u kojima sud odnosno javni bilježnik kao povjerenik suda objektivno nije u mogućnosti pribaviti OIB ostavitelja, nasljednika odnosno osoba kojima je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo neko pravo iz ostavine), u suštini, radi o izboru između propisivanja jedne od dviju mogućih iznimaka od važećih pravila – hoće li se, iznimno, odrediti i dodijeliti OIB bez svih podataka i isprava propisanih ZOIB-om koji su potrebni za nedvojbenu identifikaciju osoba kojima se dodjeljuje OIB ili će se, iznimno, dopustiti donošenje rješenja o nasljeđivanju bez OIB-a osoba na koje se ono odnosi i time omogućiti dovršetak ostavinskog postupka. Predlagatelj je mišljenja da je prihvatljivije normativno rješenje prihvatanje druge iznimke jer se njenim prihvaćanjem ne narušava sustav određivanja i dodjeljivanja OIB-a.

TEKST ODREDAKA ZAKONA O NASLJEĐIVANJU KOJE SE MIJENJAJU I DOPUNJUJU

Izvanredni pravni lijekovi

Članak 190.

U ostavinskom postupku nisu dopušteni izvanredni pravni lijekovi osim zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

Sadržaj rješenja o nasljeđivanju

Članak 226.

(1) Rješenjem o nasljeđivanju sud utvrđuje tko je ostaviteljevom smrću postao njegov nasljednik i koja su prava time stekle i druge osobe.

(2) Rješenje iz stavka 1. ovoga članka sadrži:

1. prezime i ime ostavitelja, njegov osobni identifikacijski broj, ime jednoga od njegovih roditelja, datum rođenja, državljanstvo te za osobe umrle u braku i njihovo prezime koje su imale prije sklapanja braka,

2. oznaku nekretnina s podacima iz zemljišnih knjiga potrebnima za upis, kao i oznaku pokretnih stvari i drugih prava za koja je sud utvrdio da ulaze u ostavinu,

3. prezime i ime nasljednika, njegov osobni identifikacijski broj, njegovo prebivalište, odnos nasljednika prema ostavitelju, nasljeđuje li ga kao zakonski ili oporučni nasljednik, a ako ima više nasljednika, i nasljedni dio svakoga pojedinog nasljednika izražen razlomkom,

4. je li i kako nasljednikovo pravo uvjetovano, oročeno ili opterećeno nalogom, odnosno inače ograničeno ili opterećeno i u čiju korist,

5. prezime i ime, osobni identifikacijski broj, i prebivalište osoba kojima je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo pravo na zapis ili neko drugo pravo iz ostavine s točnom oznakom toga prava.

(3) Ako u ostavinskom postupku svi nasljednici i zapisovnici sporazumno predlože diobu i način diobe, sud će i taj sporazum unijeti u rješenje o nasljeđivanju. Sud će isto tako postupiti ako diobu provede prema članku 143. i 144. ovoga Zakona.

(4) Odredbe o rješenju o nasljeđivanju primjenjuju se na odgovarajući način i na slučajeve ošasnosti (članak 20.), kao da su ostaviteljevi nasljednici općina, odnosno grad na koje je na temelju ovoga Zakona prešla ostavina.

Dostava rješenja o nasljeđivanju

Članak 227.

(1) Rješenje o nasljeđivanju dostavit će se svim nasljednicima i zapisovnicima, kao i osobama koje su tijekom postupka istakle zahtjev za nasljedstvo.

(2) Pravomoćno rješenje o nasljeđivanju dostavit će se nadležnom poreznom tijelu.